ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของของเยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดตรัง

Factors Related to Smoking Among Youths in Trang Educational Institutes

อรุณี ชุนหบดี[1], ธิดารัตน์ สุภานันท์[1], กาญจณา พรหมทอง[1]
Arunee Chunhabordee[1], Tidarat Supanan[1], Kanchana Promtong[1]

Received: 8 May 2020 **Revised**: 8 July 2020 **Accepted**: 30 July 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของเยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดตรัง โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดตรังจำนวน 400 คน เก็บข้อมูลระหว่างเดือนสิงหาคม-ธันวาคม 2562 เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของของเยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดตรัง มีค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค 0.756 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยใช้สถิติ ไคสแควร์ (X^2) พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย ร้อยละ 51.20 เพศหญิง ร้อยละ 48.80 ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย (อายุ 17-19) ร้อยละ 39.5 มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ร้อยละ 14.0 โดยเป็นเพศชายร้อยละ 12 และเพศหญิงร้อยละ 2 และพบว่าเพศ สิ่งแวดล้อม บุคลิกภาพ และทัศนคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเพศมีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ในระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (X^2=30.957, p=<0.001) สิ่งแวดล้อมที่มีเพื่อน/รุ่นพี่/รุ่นน้องสูบบุหรี่ และครอบครัวที่มีบิดามารดาญาติสูบบุหรี่ จะมีความสัมพันธ์กับการสูบหรี่ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 (X^2=12.28, p=<0.001 และ X^2=6.784, p=0.009) บุคลิกภาพที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คือ ความวิตกกังวลง่าย (X^2=5.531, p=0.019) รับฟังผู้อื่น (X^2=5.531, p=0.005) และมีความเห็นอกเห็นใจ (X^2=3.976, p=0.046) และยังพบว่า ทัศนคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ0.01 (X^2=71.180, p=<0.001) จากผลการศึกษาสามารถนำข้อมูลผลการวิจัยโดยเฉพาะการปรับทัศนคติของเยาวชนไปใช้ในการวางแผน เพื่อดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการในการแก้ปัญหาการสูบบุหรี่ของเยาวชนในจังหวัดตรัง ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานจังหวัดปลอดบุหรี่ต่อไป

คำสำคัญ: การสูบบุหรี่, เยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดตรัง

[1] อาจารย์ประจำ คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก
[1] Lecturer, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute

Abstract

This is descriptive research with the objective to study factors related to smoking among youths in Trang educational institutes. The sample consisted of 400 youths in Trang school. Data were collected by the questionnaire between August-December 2019 The reliability was tested by using the Cronbach alpha coefficient at 0.756. Data will be analyzed by using Frequency distribution, Percentage and correlation analysis using chi-square (X^2). The study found that The sample compose of 51.20% male and 48.80% female. Most aged in the late teens (17-19 years old) 39.5%.There are 56 samples with smoking behaviors, or 14.0%. The male smoker is 12 % female smoker is 2 % and found that sex, environment, personality and attitudes are significantly related to smoking behavior. Sex correlated with smoking behavior at the statistical significance level of 0.05 (X^2=30.957, p=<0.001). Personality that related to smoking is anxiety (X^2=5.531, p=0.019) credulousness (X^2=5.531, p=0.005) And empathy (X^2=3.976, p=0.046). We also found that attitudes and smoking behaviors are related with statistically significant at the level of 0.01 (X^2=71.180, p=<0.001). And we also found that sex, environment, personality and attitudes are significantly related to smoking behavior. Sex is associated with smoking at the statistical significance level of 0.05 (X^2=30.957, p=<0.001).While environment that friends/seniors and juniors or families members like parents smoke will correlate with the smoking behavior at the statistical significance of 0.01 (X^2=12.28, p=<0.001 and=6.784, p=.009). Personality related to smoking behavior with statistical significance level of 0.05 was anxiety (X^2=5.531, p=0.019). Open minded (X^2=5.531, p=0.005) And empathy (X^2=3.976, p=0.046) And we also found that attitudes correlated with smoking behavior statistically at the level of significance 0.01 (X^2=71.180, p=<0.001). From the study, the research data, especially the attitude adjustment of youths, can be used for planning to work in accordance with the need to solve the smoking problems of youth in Trang that will lead to success of smoke-free school campaign.

Keywords: smoking, youths in Trang educational institutes

บทนำ

จากรายงานขององค์การอนามัยโลกปี 2560 พบว่า ทั่วโลกมีคนสูบบุหรี่ประมาณ 1.1 พันล้านคน และแต่ละปีมีผู้เสียชีวิตด้วยโรคที่มีสาเหตุมาจากบุหรี่จำนวน 7 ล้านคน ในจำนวนนี้กว่า 6 ล้านคนเสียชีวิตจากการสูบบุหรี่โดยตรง (WHO, 2017) การสูบบุหรี่เป็นสาเหตุของการเกิดโรคต่างๆ หลายชนิด ทำให้อัตราเสี่ยงของการเกิดโรคหัวใจ สูงขึ้นเป็น 2 เท่า อัตราเสี่ยงของการเกิดโรคถุงลมโป่งพอง สูงขึ้นเป็น 6 เท่า และอัตราเสี่ยงของการเกิดโรคมะเร็งปอดสูงขึ้นเป็น 10 เท่า การสูบบุหรี่ทำให้ผู้สูบอายุสั้นลง โดยเฉลี่ย 5-8 ปี ผู้สูบบุหรี่ที่เริ่มสูบตั้งแต่วัยรุ่นและไม่หยุดสูบร้อยละ 50 จะเสียชีวิตด้วยโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่และครึ่งหนึ่งของจำนวนนี้จะเสียชีวิตในวัยกลางคนก่อนอายุ 70 ปี (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ, 2561)

จากข้อมูลของศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อควบคุมยาสูบมหาวิทยาลัยมหิดล (ศิริวรรณ, 2561) พบว่า ในปัจจุบันประชาชนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปเป็นผู้สูบบุหรี่ 10.7 ล้านคน (ร้อยละ 19.1) อัตราการบริโภคยาสูบตามกลุ่มอายุ 15-18 ปี เท่ากับร้อยละ 7.8 โดยในภาพรวมอัตราการสูบบุหรี่มีแนวโน้มลดลงยกเว้นกลุ่มอายุ 19-24 ปี และถึงแม้ว่าอัตราการสูบหรี่ในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยจะลดลงอย่างต่อเนื่อง ภาคใต้ยังคงมีอัตราการสูบบุหรี่ที่สูงที่สุด รองลงมาเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลาง เหนือ และกรุงเทพมหานคร (อัตราการเปลี่ยนแปลงภาคเหนือ กลาง ตะวันออกเฉียงเหนือ กรุงเทพมหานครและใต้ เท่ากับร้อยละ 48.48, 39.54, 39.51, 23.34 และ 20.52 ตามลำดับ) และจากการศึกษาสถานการณ์การบริโภคยาสูบของจังหวัดตรังหลังดำเนินโครงการจังหวัดปลอดบุหรี่ตามโครงการเพื่อการประเมินผลลัพธ์การดำเนินงานปลอดบุหรี่จังหวัดตรัง พ.ศ. 2560 กลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนเพศชายจำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 37.9 และเพศหญิง จำนวน 319 คน คิดเป็นร้อยละ 62.1 จำนวน 430 คิดเป็นร้อยละ 83.7 พบว่า มีจำนวนผู้สูบบุหรี่ปัจจุบัน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 13.6 เป็นเพศชาย 54 คน คิดเป็นร้อยละ 27.7 เพศหญิง 16 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 โดยกลุ่มตัวอย่างที่สูบบุหรี่มีอายุเมื่อเริ่มทดลองสูบครั้งแรก ต่ำสุด 9 ปี สูงสุด 18 ปี ค่าเฉลี่ย 13.95 ปี และวิธีการได้มาซึ่งบุหรี่คือการขอจากผู้อื่น 34 คน เป็นร้อยละ 51.5

ปัจจัยที่ส่งเสริมให้วัยรุ่นสูบบุหรี่มากขึ้นประกอบด้วยหลายปัจจัยเช่นความเครียด เพื่อน และพัฒนาการของวัยรุ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตสังคม จึงทำให้เกิดความอยากรู้อยากลอง ต้องการยอมรับความรักจากบุคคลอื่น (Jonh, 2010) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวัย 13-19 ปี ที่มีพัฒนาการทางด้านอารมณ์ที่แปรปรวน มักตัดสินใจด้วยอารมณ์ ดังนั้นจึงเป็นช่วงวัยที่ถูกชักจูงได้ง่าย บางครั้งอาจมีความเครียด ไม่สามารถจัดการได้ด้วยตนเอง อาจหันไปสูบบุหรี่เพื่อลดความเครียดของตนเอง (Fritz, 2008) จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมให้เยาวชนสูบบุหรี่มากขึ้นในข้างต้นแสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นมีความเสี่ยงที่ส่งผลต่อสูบบุหรี่ร่วมกับการมีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งสามารถแบ่งพัฒนาการของวัยรุ่น เป็น 3 ระยะ คือ วัยรุ่นตอนต้น (Early adolescents) มีอายุระหว่าง 10-13 ปี เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทุกระบบ โดยจะมีความคิดหมกมุ่นกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ซึ่งจะส่งผลกระทบไปยังจิตใจ ทำให้อารมณ์หงุดหงิดและแปรปรวนง่าย วัยรุ่นตอนกลาง (Middle adolescents มีอายุระหว่าง 14-16 ปี เป็นช่วงที่วัยรุ่นจะยอมรับสภาพร่างกายที่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นหนุ่มเป็นสาวได้แล้ว มีความคิดที่ลึกซึ้ง (Abstract) อยากรู้ อยากลอง จึงหันมาใฝ่หาอุดมการณ์และหาเอกลักษณ์ของตนเอง เพื่อความเป็นตัวของตัวเอง และพยายามเอาชนะความรู้สึกแบบเด็กๆ ที่ผูกพันและอยากจะพึ่งพาพ่อแม่ และวัยรุ่นตอนปลาย (Late adolescents) มีอายุระหว่าง 17-19 ปี โดยมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายจากวัยเด็กเข้าสู่วัยหนุ่มสาวด้านสังคม มีสังคมที่กว้างขึ้นมีลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคมที่เปลี่ยนไป ทางด้านอารมณ์ ด้านสติปัญญา มีความคิดเชิงนามธรรมและเชิงเหตุผลมากขึ้น (พรทิพย์ ศิริบูรณ์พิพัฒนา, 2558) จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นตอนกลางเป็นช่วงวัยที่มีโอกาสเสี่ยงสูงที่จะเกิดพฤติกรรมซึ่งเป็นปัญหาต่างๆ ต่อสุขภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเริ่มต้นสูบบุหรี่ซึ่งหากได้มีโอกาสทดลองสูบแล้วโอกาสที่จะกลายเป็นผู้ติดบุหรี่ในอนาคตย่อมเป็นไปได้สูง เพราะหากอายุที่ทดลองสูบน้อยโอกาสที่จะติดบุหรี่ก็จะมากและเลิกสูบยาก

เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากลอง ชอบเรื่องท้าทายและตื่นเต้น โดยบางคนมีเจตคติว่าถ้าไม่สูบบุหรี่จะเข้ากับเพื่อนไม่ได้ เพื่อนจะไม่ยอมรับเข้ากลุ่มและหลายคนไม่กล้าเลิกสูบบุหรี่ เพราะกลัวเพื่อนจะล้อเลียนและไม่ให้เข้ากลุ่ม และจากการสำรวจข้อมูลการสูบบุหรี่ของเยาวชนจังหวัดตรังในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ยังไม่พบการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนจังหวัดตรัง

ดังนั้น การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นจึงมีความสำคัญ ที่จะช่วยให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีแนวทางในการวางแผนและดำเนินกิจกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ในกลุ่มเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดตรัง

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการสูบหรี่ต่อเยาวชนจังหวัดตรัง

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research)

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 อายุระหว่าง 13-18 ปี ในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดตรัง ปีการศึกษา 2562 จำนวน 400 คน ได้มาจากการสุ่มแบ่งชั้น (Stratifiled multistage) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากโรงเรียนจำนวน 4 โรงเรียนที่อยู่ในอำเภอเมืองและต่างอำเภอ สุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยเก็บข้อมูลทุกชั้นปีแบ่งตามสัดส่วน (Proportial Stratified Random Sampling) ของจำนวนนักเรียนแต่ละชั้นเรียนจำแนกตามระดับการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 6 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง ระดับการศึกษา ที่พักอาศัยในปัจจุบัน สถานภาพสมรสของบิดามารดา อาชีพของบิดา ของครอบครัว/เดือน เมื่อมีปัญหาท่านปรึกษาใครมากที่สุด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพและลักษณะนิสัย 11 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ 10 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสิ่งแวดล้อม 3 ข้อ

ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการสูบบุหรี่ 14 ข้อ

ผ่านการรับรองโดย คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง เลขที่การรับรอง ใบจริยธรรมเลขที่ 27/2562 มีการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าความตรงของเนื้อหา 0.92 และตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliabillity) มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา-ครอนบราค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.756

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนพร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ การพิทักษ์สิทธิ์ของนักเรียนของการเก็บข้อมูล และพบกลุ่มตัวอย่าง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ การพิทักษ์สิทธิ์ และการตอบแบบสอบถามของนักเรียนจำนวน 400 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป แจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) และคาไคสแควร์ (X^2)

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไป กลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนเพศชาย จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 51.20 เพศหญิง จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 48.80 ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย (อายุ 17-19) จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 39.5 ศึกษาในช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 58.5 อาศัยอยู่กับบิดาและมารดามากที่สุดเป็นจำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 67.5 สถานภาพสมรสของบิดามารดา พบว่า อยู่ด้วยกันมากที่สุดจำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 64.8 อาชีพของบิดาและมารดาส่วนใหญ่ประกอบเกษตรกรรมเป็นจำนวน 148 และ 162 คน คิดเป็นร้อยละ 37.0 และ 40.5 โดยเยาวชนมีรายได้ของตนเอง วันละ 50-100 บาทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.3 และรายได้ของครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 10,000-20,000 บาท จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47.0 เมื่อเยาวชนมีปัญหามักปรึกษากับมารดามากที่สุดจำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 40.3 กลุ่มตัวอย่างมีเพื่อน/รุ่นพี่/รุ่นน้องสูบบุหรี่ จำนวน 295 คน คิดเป็นร้อยละ 73.8 และในครอบครัวมีบิดา มารดา ญาติสูบบุหรี่จำนวน 276 คน คิดเป็นร้อยละ 69.0

2. พฤติกรรมการสูบบุหรี่ พบเยาวชนสูบบุหรี่จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 โดยมีเพศชายสูบบุหรี่จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12 และเพศหญิงสูบบุหรี่จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2 เริ่มทดลองสูบบุหรี่ครั้งแรกเพราะเพื่อนสูบและชักชวนให้สูบบุหรี่จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 46.42 สาเหตุของการเริ่มสูบบุหรี่เพื่อคลายเครียดมากที่สุดเป็นจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 26.78 ส่วนใหญ่จะสูบบางโอกาสเช่นการเข้ากลุ่มกับเพื่อนมากที่สุด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 วิธีการได้มาซึ่งบุหรี่ในการสูบคือ ขอจากผู้อื่น จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 และมักจะซื้อเป็นมวน และมักสูบบุหรี่เมื่อมีความเครียด จำนวน 22 คน ร้อยละ 39.28 บุหรี่ที่ใช้เป็นใบจากมากที่สุดจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 44.64 โดยจะใช้ห้องน้ำของโรงเรียนเป็นสถานที่ในการสูบบุหรี่ มากที่สุดจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 33.92ปริมาณที่สูบต่อวันคือ1-5 มวน จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 83.92

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของเยาวชนในจังหวัดตรัง จากการศึกษาพบว่า เพศ สิ่งแวดล้อม (การเพื่อน/รุ่นพี่/รุ่นน้องสูบบุหรี่ และครอบครัวที่มีบิดามารดา ญาติสูบบุหรี่) บุคลิกภาพ (มีความวิตกกังวลง่าย รับฟังผู้อื่น และมีความเห็นอกเห็นใจ) และทัศนคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ดังนี้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เพศมีความสัมพันธ์การพฤติกรรมสูบบุหรี่ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 (X^2=30.957, p=.<0.001) ดังตาราง 1

สิ่งแวดล้อมของเยาวชนที่มีเพื่อน/รุ่นพี่/รุ่นน้องสูบบุหรี่ และครอบครัวที่มีบิดามารดาญาติสูบบุหรี่ จะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชน โดย และเยาวชนที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มี เพื่อน/รุ่นพี่/รุ่นน้องสูบบุหรี่ และเยาวชนที่มีครอบครัวที่มีบิดามารดา ญาติสูบบุหรี่จะมีความสัมพันธ์กับการสูบหรี่ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 (X^2=12.28, p=< 0.001 และ X^2=6.784, p=0.009)) ส่วนปัจจัยด้านกลุ่มอายุ ระดับการศึกษา ที่พักอาศัย ไม่ได้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชน ดังตาราง 1

ตาราง 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่างๆ กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนในจังหวัดตรัง

ปัจจัย	สูบ	ไม่สูบ	รวม	X^2	
				Value	P-value
เพศ				30.957	<0.001*
ชาย	48	157	205		
	23.4%	76.6%	100.0%		
หญิง	8	187	195		
	4.1%	95.9%	100.0%		
กลุ่มอายุ				2.072	0.355
วัยรุ่นตอนต้น	11	86	97		
	11.3%	88.7%	100.0%		
วัยรุ่นตอนกลาง	25	120	145		
	17.2%	82.8%	100.0%		
วัยรุ่นตอนปลาย	20	138	158		
	12.7%	87.3%	100.0%		
ระดับการศึกษา				3.329	0.189
ม.ต้น	34	200	234		
	14.5%	85.5%	100.0%		
ม.ปลาย	22	144	166		
	13.3%	86.7%	100.0%		
การพักอาศัย				3.329	0.189
บิดาและมารดา	39	231	270		
	14.4%	85.6%	100.0%		
บิดา/มารดา	13	59	72		
	18.1%	81.9%	100.0%		
เพื่อนหรือญาติ	4	53	57		
	7.0%	93.0%	100.0%		
สิ่งแวดล้อม					
การมีเพื่อน/รุ่นพี่/รุ่นน้องสูบบุหรี่				12.28	<0.001*
มี	52	243	295		
	17.6%	82.4%	100%		
ไม่มี	4	101	105		
	3.8%	96.2%	100%		
ในโรงเรียนมีครูอาจารย์เจ้าหน้าที่สูบบุหรี่				1.843	0.398
มี	32	164	196		
	16.3%	83.7%	100%		
ไม่มี	24	180	204		
	11.8%	88.2%	100%		
ในครอบครัวมีบิดามารดา ญาติสูบบุหรี่				6.784	0.009*
มี	47	299	276		
	17.0%	83.0%	100%		
ไม่มี	9	115	124		
	7.3%	92.7%	100%		

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า 0.01

นอกจากนี้ยังพบว่า เยาวชนที่มีความวิตกกังวลง่าย รับฟังผู้อื่น และมีความเห็นอกเห็นใจ จะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ซึ่งพบว่า เยาวชนที่สูบบุหรี่ เป็นผู้ที่ มีความวิตกกังวลง่ายจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (X^2=5.531, p=0.019) นอกจากนี้ เยาวชนที่มีบุคลิกภาพที่มีการรับฟังผู้อื่นจำนวน 44 คน ร้อยละ 12.3 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (X^2 =5.531,p=0.005) และเยาวชนมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (X^2=3.976, p=0.046) ในขณะที่บุคลิกภาพด้านอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ในทางสถิติ (ดังตาราง 2)

ตาราง 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนในจังหวัดตรัง

บุคลิกภาพ	สูบ	ไม่สูบ	รวม	X^2 Value	X^2 P-value
เชื่อคนง่าย				1.901	0.168
ใช่	11	98	109		
	10.1%	89.9%	100.0%		
ไม่ใช่	45	246	291		
	15.5%	84.5%	100.0%		
มั่นใจในตนเอง				.204	0.651
ใช่	42	248	290		
	14.5%	85.5%	100.0%		
ไม่ใช่	14	96	110		
	12.7%	87.3%	100.0%		
ชอบอยู่คนเดียว	20	143	163	.684	0.408
ใช่	20	143	163		
	12.3%	87.7%	100.0%		
ไม่ใช่	36	201	237		
	15.2%	84.8%	100.0%		
อารมณ์ร้อนรุนแรง				.797	0.372
ใช่	24	126	150		
	16.0%	84.0%	100.0%		
ไม่ใช่	32	218	250		
	12.8%	87.2%	100.0%		
มีความวิตกกังวลง่าย				5.531	0.019**
ใช่	16	156	172		
	9.3%	90.7%	100.0%		
ไม่ใช่	40	188	228		
	17.5%	82.5%	100.0%		

ตาราง 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนในจังหวัดตรัง (ต่อ)

บุคลิกภาพ	สูบ	ไม่สูบ	รวม	X^2	
				Value	P-value
หงุดหงิดง่าย				156	0.693
ใช่	33	193	226		
	14.6%	85.4%	100.0%		
ไม่ใช่	23	151	174		
	13.2%	86.8%	100.0%		
อารมณ์อ่อนไหวง่าย				.202	0.653
ใช่	27	177	204		
	13.2%	86.8%	100.0%		
ไม่ใช่	29	167	196		
	14.8%	85.2%	100.0%		
รับฟังผู้อื่น				7.739[a]	0.005*
ใช่	44	313	357		
	12.3%	87.7%	100.0%		
ไม่ใช่	12	31	43		
	27.9%	72.1%	100.0%		
เห็นอกเห็นใจ				3.976	0.046**
ใช่	47	317	364		
	12.9%	87.1%	100.0%		
ไม่ใช่	9	27	36		
	25.0%	75.0%	100.0%		

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า 0.01
** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า 0.05

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนในจังหวัดตรัง พบว่า เยาวชนที่สูบบุหรี่มีทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ในระดับต่ำจำนวนมากที่สุดคือ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 47.4 ในขณะเดียวกันเยาวชนที่มีทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ในระดับสูงมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 และเมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับทัศนคติและพฤติกรรมการสูบบุหรี่พบว่ามีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 (X^2=71.180, p<0.001) ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับทัศนคติกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนในจังหวัดตรัง

ระดับทัศนคติ	สูบ	ไม่สูบ	รวม	X^2	
				Value	P-value
				71.180	<0.001**
ต่ำ	27	30	57		
	47.4%	52.6%	100.0%		
ปานกลาง	21	112	133		
	15.8%	84.2%	100.0%		
สูง	8	202	210		
	3.8%	96.2%	100.0%		

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า 0.01

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้พบว่าเยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดตรังสูบบุหรี่ร้อยละ 14.0 โดยมีเพศชายสูบบุหรี่ คิดเป็นร้อยละ 12.0 และเพศหญิงร้อยละ 2 สอดคล้องกับการศึกษาของศูนย์วิจัยและการจัดการความรู้เพื่อควบคุมยาสูบ มหาวิทยาลัยมหิดล (ศจย.)ในระดับประเทศที่มีอัตราการสูบหรี่ของเพศชายมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการถูกปลูกฝังตามขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมไทยว่าบุหรี่และสิ่งเสพติดเป็นสิ่งที่ผู้หญิงควรหลีกเลี่ยง ซึ่งเยาวชนเริ่มทดลองสูบบุหรี่ครั้งแรกเพราะเพื่อนสูบและชักชวนให้สูบบุหรี่ร้อยละ 46.42 สาเหตุของการสูบบุหรี่คือ คลายเครียดมากที่สุดเป็นร้อยละ 26.78 และมักจะสูบการเข้ากลุ่มกับเพื่อนร้อยละ 37.5 วิธีการได้มาซึ่งบุหรี่ในการสูบคือ ขอจากผู้อื่น ร้อยละ 37.5 มักจะซื้อเป็นมวน สาเหตุของการสูบจะสูบบุหรี่เพราะมีความเครียดร้อยละ 39.28 บุหรี่ที่ใช้เป็นใบจาก คิดเป็นร้อยละ 44.64 และมักจะใช้ห้องน้ำของโรงเรียนเป็นสถานที่ในการสูบ

การศึกษาครั้งนี้พบว่า เพศ สิ่งแวดล้อม (การเพื่อน/รุ่นพี่/รุ่นน้องสูบบุหรี่ และครอบครัวที่มีบิดามารดา ญาติสูบบุหรี่) บุคลิกภาพ (มีความวิตก กังวลง่าย รับฟังผู้อื่น และมีความเห็นอกเห็นใจ) และทัศนคติ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่โดย โดย เพศมีความสัมพันธ์การพฤติกรรมสูบบุหรี่ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 (X^2=30.957, p=<0.001) และเยาวชนที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มี เพื่อน/รุ่นพี่/รุ่นน้องสูบบุหรี่ และเยาวชนที่มีครอบครัวที่มีบิดามารดา ญาติสูบบุหรี่จะมีความสัมพันธ์กับการสูบหรี่ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 (X^2=12.28, p=<0.001 และ X^2=6.784, p=0.009)) อธิบายได้ว่า ในความเป็นวัยรุ่นของเยาวชน จะมีความต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนและสังคม ดังนั้นเมื่ออยู่ในกลุ่มของเพื่อนรุ่นพี่ รุ่นน้องที่สูบบุหรี่ก็จะแสดงพฤติกรรมที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เมื่อให้เกิดการยอมรับของกลุ่ม ประกอบกับการที่มีบุคคลใกล้ชิดสูบบุหรี่ ก็จะมีการมองการปฏิบัตินั้นๆ เป็นเรื่องปกติวิสัยที่สามารถกระทำได้โดยไม่เกิดการแปลกแยกใดๆ ซึ่งจากการศึกษาปัจจัยที่มี

ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา พื้นที่ของโรงเรียน เพื่อนสนิทชักชวนให้สูบ และมีคนสูบบุหรี่มาอยู่ใกล้ (ศศิธร, 2561) และนักเรียนที่มีเพื่อนสูบบุหรี่จะมีผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ มากกว่านักเรียนที่ไม่มีเพื่อนสูบบุหรี่ 6.11 เท่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่นักเรียนอยู่ในระยะวัยรุ่นเริ่มเป็นอิสระจากพ่อแม่ และหันมาใกล้ชิดเพื่อนมากขึ้น การคบเพื่อนสนิทของเยาวชนส่วน ใหญ่จะคบเพื่อนที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งคล้ายคลึงกัน เพื่อต้องการให้เพื่อนยอมรับและเป็น ส่วนหนึ่งของสมาชิกในกลุ่ม (เดือนฉาย, 2561) ส่วนเยาวชนที่มีความวิตกกังวลง่าย รับฟังผู้อื่น และมีความเห็นอกเห็นใจ จะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (X^2=5.531, p=0.019, X^2=5.531, p=0.005, X^2=3.976, p=0.046) นอกจากนี้ ทัศนคติต่อการสูบบุหรี่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 (X^2=71.180, p=<0.001) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ในระยะเริ่มต้นของนักเรียนชาย ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด พบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ในระยะเริ่มต้น ได้แก่ การรับรู้ความสามารถแห่งตน ในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ ทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ การสูบบุหรี่ของเพื่อนสนิท และการถูกเพื่อนชักชวนให้สูบบุหรี่ (กมลภู, 2554) นอกจากนี้เรื่องต้นทุนชีวิตและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ระยะแรกของนักเรียนชาย ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความชุกของการสูบบุหรี่ต้นทุนชีวิต และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ในระยะแรกของนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาตอนปลาย พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ในระยะแรกของ นักเรียนชายชั้นตอนปลาย มีทั้งปัจจัยภายในตัวบุคคลและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมคือ นักเรียนที่มีบุคคลใกล้ชิดสูบบุหรี่มีโอกาสสูบบุหรี่ในระยะแรกมากกว่านักเรียนที่ไม่มีบุคคลใกล้ชิดสูบบุหรี่ เนื่องจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองเป็นแบบอย่างหรือเป็นบุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของลูก หากบุคคลเติบโตในครอบครัวที่มีพฤติกรรมเสี่ยงและทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ โดยนักเรียนที่มีทัศนคติเห็นด้วยต่อการสูบบุหรี่ มีโอกาสสูบบุหรี่ใน ระยะแรกมากกว่านักเรียนที่มี ทัศคติไม่เห็นด้วยต่อการสูบบุหรี่ เนื่องจากทัศนคติคือ ความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ว่าสิ่งไหนดีสิ่งไหนไม่ดี ชอบหรือไม่ชอบ มีประโยชน์หรือไม่มีประโยชน์ เมื่อบุคคลเชื่อว่าสิ่งใดมีประโยชน์ จึงมีแนวโน้มที่จะทำสิ่งนั้น (สุรีรัตน์, 2560) และจากการพูดคุยสนทนากลุ่มกับกลุ่มตัวอย่าง เยาวชนที่สูบบุหรี่จะมีความคิดในทัศนส่วนตัวว่า “การสูบบุหรี่เป็นสิทธิส่วนบุคคล พอสูบแล้วสามารถอยู่ร่วมกับกลุ่มเพื่อนได้ กลุ่มเพื่อนส่วนใหญ่ก็สูบกันส่วนใหญ่จะสูบนอกโรงเรียน ก่อนมาโรงเรียนและหลังเลิกเรียน สูบนอกโรงเรียน” “คิดว่าการสูบบุหรี่ ไม่ได้มีความผิด คนทั่วไปก็สูบกัน เพื่อนส่วนใหญ่และคนรอบ ๆ บ้าน ผู้ชายส่วนใหญ่ก็สูบกัน” “ส่วนตัวคิดว่าการสูบบุหรี่ ทำให้ตนเองมีความเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น ทำงานก็มีคนยอมรับ เพื่อนก็ยอมรับ อยู่ในกลุ่มเพื่อนก็มีการสูบบุหรี่กัน เข้ากับเพื่อนได้” แสดงให้เห็นว่าเยาวชนมองเรื่องของการสูบบุหรี่เป็นเรื่องที่ปกติ ไม่ได้เป็นความผิด เพราะสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว บุคคลทั่ว ๆ ไปก็สูบกัน และยังได้รับการยอมรับจากเพื่อน กลุ่มสังคม และคิดว่าการสูบบุหรี่ทำให้ตนเป็นผู้ใหญ่ขึ้นเพราะคนในวัยทำงานที่สูบบุหรี่ไม่ได้มีความผิดและถูกยอมรับในกลุ่มผู้ใหญ่วัยทำงานด้วยกันอง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. สามารถนำข้อมูลผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผน เพื่อดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการในการแก้ไขปัญหาการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเขตเมือง จังหวัดตรัง ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานโรงเรียนปลอดบุหรี่ โดยผู้บริหารสามารถนำข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการวางแผนและขับเคลื่อนนโยบาย ลด ละ เลิกการสูบบุหรี่ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จังหวัดตรัง

2. สามารถนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในเรื่องการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในด้านการดูแลและป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเขตเมือง จังหวัดตรัง โดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วมจากกลุ่มบุคคลต่างๆ เพื่อช่วยเยาวชนที่ยังไม่สูบบุหรี่ ไม่กลายเป็นบุคคลที่สูบบุหรี่ในอนาคต ได้แก่ กลุ่มบุคคล ที่เป็นประชาชนทุกคน คนใกล้ชิด บิดามารดา ครู โรงเรียน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และสามารถนำผลการวิจัยมาใช้ในการศึกษาถึงปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ให้ครอบคลุมสิ่งแวดล้อมทุกระดับ เช่น เครือข่ายสังคมออนไลน์ การรับรู้เกี่ยวกับกฏหมายต่างๆ การสูบบุหรี่ในลักษณะอื่นๆ ที่กำลังเป็นที่นิยมในกลุ่มวัยรุ่นให้สอดคล้องกับบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันการสูบบุหรี่ของ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเขตเมือง จังหวัดตรัง อย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสังเกตพฤติกรรม และการสัมภาษณ์อย่างเจาะลึกในนักเรียนมีการสูบบุหรี่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาการสูบบุหรี่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเขตเมือง จังหวัดตรัง ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้กระทำเพียงช่วงเวลา สั้นๆ จึงอาจทำให้ไม่ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากนักสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปควรทำการศึกษาในระยะเวลาที่ยาวนานขึ้น

บรรณานุกรม

กมลภู ถนอมสัตย์. (2554). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ในระยะเริ่มต้นของนักเรียนชาย ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา, 4*(3), 38-47.

เดือนฉาย ปั๋นป้อม. (2561). *ผลของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเลิกสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดเชียงใหม่.* สืบค้นเมื่อ 19 สิงหาคม 2562, จาก http://www.graduate.cmru.ac.th/core/km_file/400.pdf.

พรทิพย์ ศิริบูรณ์พิพัฒนา. (2558). *การพยาบาลเด็ก 1.* นนทบุรี: บริษัท ธนาเพลส จำกัด.

ไพฑูรย์ วุฒิโส. (2556). รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการเข้าถึงบุหรี่ ของเยาวชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ. *วารสารกองการพยาบาล, 62*(1), 12.

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2561). *สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ/เล่มที่ 28/เรื่องที่ 6 พิษภัยของบุหรี่/ผลกระทบของการสูบบุหรี่.* 1 มีนาคม 2562. http://kanchanapisek.or.th.

สุรีรัตน์ เวียงกมล. (2560). ต้นทุนชีวิตและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ระยะแรกของนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารกองการพยาบาลสาธารณสุข, 31*(2), 92-108.

ศิริวรรณ ทิพยรังสฤษฏ์ และปวีณา ปั้นกระจ่าง. (2561). *รายงานสถิติการบริโภคยาสูบของประเทศไทย พ.ศ.2561*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและการจัดการความรู้เพื่อการควยคุมยาสูบ(ศจย.) มหาวิทยาลัยมหิดล

ศศิธร ชิดนายีและวราภรณ์ ยศทว. (2561). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นจังหวัดอุตรดิตถ์.* สืบค้นเมื่อ 19 สิงหาคม 2562, จาก. https://www.tcithaijo.org/index.php/unc/article/download/132739/99611/.

Jonh, S.D. & Jonh, F.T. (2010). *HumanDevelopment: Across the lifespan*. 5th ed. NY: the McGraw Hill.

Fritz, D.J. *et al.* (2008). Program strategies for adolescent smoking cessation. *National Association of School Nurses, 24*(1): 21-27.

World health organization. (2017). *WHO The Situation of tobacc*. https://www.who.int/topics/tobacco/en.